

Ons overzicht van het persdebat over deze belangrijke kwestie moge ook deze week zijn vervolg hebben.

Daar is allereerst ds H. J. Heida. Hij schrijft in het „Kerkb. v. Vlaardingen etc.“:

De beweging van den woedigen Amsterdamschen predikant was niet een individueel verschijnsel, het was een zijstrooming in het kerkelijk leven, een boekje uit een eigenaardigen hoek van het leven en dat vooral uit den Vrije Universiteitskring toevoer kreeg, dat heel het kerkelijk leven dreigde van vastheid te berooven.

Het was niet louter een kwestie van Exegese, zelfs niet alleen van belijdenis, het was een zaak van schriftbeschouwing, waaraan men een wereldbeschouwing vastknoopte en die op kerkelijk gebied tot een factie groeide.

Veler geheugen is zoo overladen, dat zij deze levenskwestie voor de Kerk geheel vergeten, reeds twee jaren na datum.

En aan deze beweging deden enkele Hoogleraren aan de Vrije Universiteit mee.

Enkele dienaren des Woords, die wellicht door velen geacht worden pilaren te zijn, waren toen bedenkelijk runoerig en over den gang van zaken alles behalve tevreden.

't Is te hopen, dat deze temperatuursverhoging mag blijken op den duur niet te zijn een verborgen chronische kwaal, die wel weer moet uitbreken, al is het dan op een andere zijde des lichaams.

Wat de Hoogleraren der Vrije Universiteit de Gereformeerde Kerken hebben verlaten en deze daardoor een flinken daw hebben gegeven voor het oog der wereld, is een zaak, waarmee de Vrije Universiteit en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs niets hebben te maken. Dat zou wezen in tegenspraak met het standpunt, door dat Instituut zelf ingenomen.

Echter, zoo eenvoudig is de kwestie zeker niet.

Deze Hoogleraren hebben meegedaan in de Actie tegen de handhaving der Gereformeerde Belijdenis, al is het dan ook op het terrein van de Kerk als Instituut.

Een eenvoudige verklaring, dat zij, wanneer die Assensche punten in hun onderwijs ter sprake mochten komen, zich daarbij wel wilden houden aan de „letterlijke opvatting“, is hetzelfde, wat Dr. Geelkerken ook nog wel wilde.

Deze echter betwistte het recht der Synode om deze als de eenig bindende in de Kerk te achten.

„Nimite, ruimte!“ dat was de conscientiekreet van dezen door de wereld toegejuichten Hervormer!

Werd deze eenvoudige verklaring der Hoogleraren voldoende geacht, dan blijkt duidelijk, dat op het gebied van de Kerk als Instituut en dat van de Kerk als Organisme met verschillende maatstaf wordt gemeten.

Velen zullen dat toejuichen!

Anderen zullen het betreuren!

Meerdere organisaties, die zich ook minder nauw aan de Kerk als Instituut verbonden gevoelen zullen hieruit ongetwijfeld consequentie's trekken en zeggen: deze methode lijkt ons heel wat beter dan die door de Gereformeerde Kerken is ingenomen; wij zullen ons maar houden aan de Universitaire en niet aan de kerkelijke-institutionaire methode.

Dat vrijwaart voor veel moeite.

„Eenvoudig is anders“, stond er boven dit artikel. Me dunkt, dat we hier langzamerhand de vraag raken: „wat is een concreet geval“, waarover in het rapport sprake is; en wanneer begint iemands „onderwijs“? Er zijn wel uitspraken te vinden in de geschriften van den stichter der V. U., waarin over deze vragen het geloofsideaal een prachtig antwoord geeft. En het zal wel goed zijn, dit antwoord te onthouden. Dan blijkt, m.i., het concrete geval, dat als voorwaarde gesteld wordt tot nader onderzoek, nu al te bestaan, en dan heel erg waarneembaar ook.

De „Leeuwarder Kb.“ is geheel tevreden met wat zij tot nu toe van het rapport publiceerde:

En de derde reden, waarom de conclusies van het rapport ook bij ons een gevoel van levendige voldoening wekte, is, dat men daarin blijkbaar goed heeft begrepen, dat het niet voldoende is in dit opzicht een uitspraak te doen, maar dat ook de DO-CENTEN aan de Vrije Universiteit aan deze uitspraak BEHOOREN GEBONDEN te zijn en er daarom een uitweg moet gevonden om dezen band vast te leggen. En gelijk we begrijpen, dat degenen, die bepaald een „KERKELIJKE“ hoogeschool willen met de eerste genoemde conclusie niet geheel tevreden zijn, zoo begrijpen we ook, dat men van de zijde dergenen die Dr. Geelkerken volgen, reeds bij de beide andere conclusies een wat bedenkelijk gezicht hebben getrokken. Voor ons is dit alles echter een bewijs te meer voor de juistheid van den weg, welke de commissie wijst. Wij wenschen geen kerkelijke hoogeschool, maar ook geen hoogeschool, die slechts in naam leeft bij des Heeren Woord en in werkelijkheid door een willekeurige manier van uitlegging het gezag van Gods Woord verwerpt of verzwakt. Ook wij wenschen een Hoogeschool, die ten aanzien van het „kerkelijke“ leven haar eigen zelfstandigheid handhaaft, maar ook tevens als Gereformeerde Hoogeschool onvoorwaardelijk gebonden is aan de Gereformeerde beginselen, waartoe zonder eenigen twijfel ook behoort het onbepaald, onfeilbaar gezag der H. Schrift.

Zoo is het blijkbaar ook, dat de commissie het wil, gelijk het ook duidelijk is te zien in het resultaat, waartoe zij met haar onderzoek is gekomen.

„De Heraut“ zegt o.m.:

En in de tweede plaats; al zou de eerste conclusie de onrust of het wantrouwen dezer broeders niet

overal waar de ouders het begeeren, is de mogelijkheid geopend, de Openbare School om te zetten in een Bijzondere en dan kan het onderwijs gegeven worden in de richting, door de ouders begeerd. Ik herinner hierbij even aan wat pas op Urk gebeurde. Daar werd de Openbare School omgezet in een Bijzondere en dezelfde onderwijzers werden er weer benoemd. De vrijheid is in Nederland verworven en dat is beter dan het clandestien brengen van de Christelijke beginselen, wat weer gestaakt moet worden, wanneer één vader bezwaar maakt. Neen, de Bijzondere School is de oplossing van de schoolkwestie: zij moet worden regel, de Openbare school uitzondering.

Ik zou nog op een zevende gevaar willen wijzen, n.l. in onze regeling van den Leerplicht. Daarop werd evenwel enkele maanden geleden reeds in deze rubriek gewezen.

Moge het ons duidelijk zijn, dat bij de groote dankbaarheid, die ons betaamt in zake onze scholen, groote waakzaamheid noodig is, om het pand, ons toehetrouwd, zuiver te bewaren.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Samenwerking.

In den laatsten tijd is herhaaldelijk de gedachte naar voren gekomen, dat meer organisatie onder ons Gereformeerden voor den arbeid onzer Evangelisatie toch zoo noodig is. Men zoekt meer verband onderling te krijgen; meer voeling met elkaar, om in den arbeid elkaar te helpen en te dienen.

In een vorig artikel werd bij de bespreking van deze zaak er op gewezen, dat hierbij een beperking en een nadere begrenzing van deze op zichzelf aanlokkelijke gedachte niet ongewenscht mag worden genoemd.

Wat allereerst noodig is in onzen tijd, is niet één groot nationaal Gereformeerd verband met groote congressen en vergaderingen. Zulke congressen hebben we gehad, en ze hebben ons vpldoende althans voor heden den weg en de grootslijnen gewezen. En groote vergaderingen, gevolg van het verband over het geheele land, hebben hun bezwaren.

Wat we noodig hebben, is het verband van kleinere kringen. Dat kan helpen in vragen en vraagstukken, die heden meer aan de orde zijn.

Reeds meer dan eens is er op gewezen, hoe het verband tusschen samenwerkende Kerken ook in het stuk der Evangelisatie dient te zijn. Het begint in den kleinsten kring en strekt zich vandaaruit over steeds breeder kringen uit.

Het begint niet van boven af om dan naar beneden af te dalen, maar het verband volgt in zijn ontstaan den weg van beneden naar boven.

Zoo is immers de organische weg. Niet van boven opgelegd, want dan begint het verkeerd en onnatuurlijk. En dan dreigt het te mislukken vanwege zijn verkeerd opzet.

Zoo is het in dezen tijd, waarin we gevoelen, dat er toch eigenlijk samenbinding moet worden gezocht en gevonden. Het verband moet beginnen in den kleinsten kring, dat is dus in dit geval in de classis. Het verband, waarom men roept, dient classicaal te zijn.

In de Kerk van een bepaalde classis wordt ge-evangeliseerd door commissies, uitgaande van de Kerkeraden. Deze organiseren zich samen tot een classicaal verband. Dan is er het verband, waaraan behoefte is.

Want deze Kerken arbeiden in hun gebied onder ongeveer dezelfde bevolking, zoodat ze met dezelfde noden en behoeften en vraagstukken in aanraking komen. En als er al verschil is in de bevolking, waaronder de verschillende Kerken van die classis arbeiden, dan kent de eene Kerk toch nog wel de bevolking en de toestanden en de noden van die andere Kerk, zoodat men in classicaal verband daarover samen nog wel met vrucht kan spreken, wat in grooten kring naar werd betragt niet kan.

Zulk een organisatie in kleinen kring kan nog meer doen. Het gaat hierbij niet alleen om voorlichting en theoretische besprekingen, maar ook om hulp en onderlingen steun.

Er zijn ook streken, waar nog niet wordt gearbeid, en waar toch wel terrein voor den arbeid is. Waar velen wonen, van het Evangelie vervreemd. Die nooit met dat Evangelie in aanraking komen, en misschien sterven zonder ooit van den eenigen Naam te hebben gehoord.

Op zulke plaatsen moet worden gearbeid. Het is roeping van de Kerk des Heeren, aan dezulken het Evangelie bekend te maken.

Maar wie zal dien arbeid aanvatten? De Kerk, aan wier hoede de Gereformeerden, die daar wonen, zijn opgedragen. Maar die Kerk ziet niet altijd, dat het haar roeping is, dien arbeid te verrichten. Ze bearbeidt de leden, die daar wonen, en om de anderen bekommert ze zich soms niet eens. Dat het haar roeping is, naar het Woord des Heeren naar het Evangelie te brengen aan die verdoeld zijn en van het Evangelie vervreemd, ziet menige Kerkeraad naar het schijnt, nog niet

in. En zoo laat ze die armen maar aan hun lot over.

Er zijn Kerkeraden, wien het gaat als sommige huisvrouwen, die den geheelen dag door tijd hebben voor alles, en in haar huis geen werk zien. Gewoonlijk ziet het daar in huis dan zoo uit, dat men er liefst niet zitten gaat.

Hier kan dan een classicaal verband optreden. Het kan den betrokken Kerkeraad op den toestand wijzen en uitnodigen, den arbeid ter hand te nemen. Als die dan antwoordt, dat er daar ter plaatse niets is te doen, kan misschien een broederlijke bespreking den Kerkeraad van ongelijk overtuigen, en kan de Kerkeraad tot het besluit komen, dat men in den naam des Heeren den arbeid moet aanvangen. Want er kan veel meer arbeid geschieden, dan heden het geval is.

Er is meer. Arbeid ook in de Evangelisatie kost geld. Ik denk aan lectuurverspreiding. We hebben heden de beschikking over tamelijk veel geschikte lectuur in allerlei vorm. Maar die kost geld. En om te werken in een bepaalde plaats of strek, is er geld noodig.

Als dan de kosten de krachten der aangewezen Kerk te boven gaan?

Dan is er de mogelijkheid tot onderlinge hulpverleening. Deze kan op tweeërlei wijze geschieden. Vooreerst op de wijze, zooals in het Evangelisatie-rapport op de Synode van Utrecht in 1923 is uitgesproken. Het Rapport bevat dienaangaande het volgende: „Zoo moet ook opgemerkt, dat het niet de bedoeling is, dat een classis de kosten van het Evangelisatie-werk eenvoudig over de Kerken ontslaat. Stel, dat een Kerk voor haar Evangelisatiearbeid geld te kort kwam, dan zou ze die eventueel als hulpbehoevende Kerk kunnen aanvragen op de gewone wijze“.

Intusschen zou het kunnen zijn, dat er tegen deze wijze van doen bezwaar rees in een of andere classis. Want hoe, als nu een Kerk daaraan niet wilde meedoen? Dan kan ze niet worden gedwongen tot het storten van een bijdrage. Op den duur zal dit wel veranderen, als het roepingsbesef meer algemeen doordringt ook voor wat dezen arbeid betreft, maar het is niet denkbeeldig, dat nu nog strubbeling zou kunnen ontstaan.

Het kan ook zoo, dat de practisch werkende Kerken zich onderling verbinden tot het verlenen van steun aan een Kerk, die voor haar arbeid niet voldoende middelen kan beschikbaar stellen.

Verder kunnen dan de samenwerkende Kerken elkander hulp verlenen in het bearbeiden van een terrein, waarop meerdere der classische Kerken elkaar ontmoeten.

Ze kunnen verder Evangelisatiedagen organiseren in verschillende plaatsen der classis, om zoo meerdere belangstelling voor dezen arbeid te wekken. De arbeid moet nog veel nader aan ons Gereformeerde volk worden gebracht, dan hij heden ten dage is.

En op congressen en conferenties kunnen allerlei practische vragen worden besproken, beter dan op groote vergaderingen, waar men meer in het algemeen moet blijven hangen.

Zoo begint de organisatie en het verband. Classicaal. In den kleinsten kring. En als het algemeen zoo wordt, dan is de verdere groei slechts een kwestie van tijd. In Overijssel b.v. zijn drie classen. In twee daarvan bestaat reeds min of meer een classicale organisatie. Misschien, dat de derde binnen afzienbaren tijd komt. Als dat zoo worden mocht, wat van harte te hopen is, dan stel ik me voor, dat de eene of andere dezer classicale organisaties wel eens een balletje opwerpt om ook eens een provinciale organisatie in het leven te roepen.

Dan krijgen we een vergadering van de drie classen, waar vraagstukken worden besproken, voorlichting wordt gegeven, enz. Dan is de tweede schakel van het verband gevlochten.

En als dan in tal van provincies zulk een verband bestaat, dan is de weg gebaad tot het vormen van een nationaal Gereformeerd verband.

Het komt me voor, dat zoo de groei organisch is. Men moet niet beginnen van boven af, maar langs de omgekeerde lijn.

Enkele groote vergaderingen en congressen als er nu gehouden zijn, hebben hun groot nut gehad om de principieele lijnen uit te stippelen. Daarvoor past om allerlei redenen beter één groote vergadering, waar al de Gereformeerde Kerken in Nederland vertegenwoordigd zijn, dan een groep van eenige Kerken.

Maar als het er op aankomt, een verband te vormen, een permanente organisatie, dan beginne men in den kleinsten kring.

Dat heeft het voordeel, dat men niet behoeft te wachten, tot er eindelijk eens een groot lichaam het initiatief neemt. Men kan om zoo te zeggen elken dag beginnen.

Laat in een classis, waar men de noodzakelijkheid, althans de wenschelijkheid van samenwerken gevoelt, maar de handen uit de mouw steken. Een paar commissies kunnen samen spreken, een vergadering uitschrijven — en de zaak is aan het rollen.

Men neme in vele plaatsen het initiatief. En het gelukke, wat tot bevordering van den arbeid strekken kan.

C. B.